

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Пенадовићъ.

ГЕЧ. IV.

Овај листъ излази вторникомъ и петломъ. Цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцика.

№ 99.

МИЛАНЪ И МИЛКА.

(продужено)

Текъ што се мало повратио старый стараць одъ те страшно изповѣсти одма похити кући Селанића. Онъ е застане спремно за путъ; нѣна кћи повиновала се майци, повиновала се чувству кое е осећала за свогъ отца, али е дрктала у грозничавомъ страу.

„Нема одъ тога ништа господя!“ повиче Свештеникъ одма съ врата — „Я све знамъ куда вы мислите.“ У првый ма' Милка се обрадуе, али наново се сневесели, кадъ помисли да іой се надежда, да отца свогъ нађе, осуећава. „Кадъ знате! кажите ми шта мислите о свему томе?“ упыта га плашљиво удовица.

„Све е лажь!“ одговори Свештеникъ, и приповеди іой све што му е Бенда о той Шандоровой превари изповедію, прећугавши достойно своме чину, далю изповѣсть. „Зато,“ рекне онъ при свршетку свогъ говора — „Вы морате што пре одавде ићи. Бежите у Сремъ или Славонию, тамо ћете бити довольно сигурни.“ Она погледа на свою кћерь. „Мы се немамо шта промишлявати; мы морамо іошть данасъ кренути се на путъ. Милка ты несмешъ выше мыслити на Милана, ты га несмешъ выше ни видити.“ Милка е ћутала, али речи нѣне майке помрачиле су іой савъ светъ. Она се у своимъ мысляма борила. Она се была одважила оставити Милана, за ту утѣху и цену, само да отца свогъ изъ затвора и одъ смрти избави; онаква племенита намѣра, заслуживала е такву жертву; она се тѣшила тѣме што небы было ни єдногъ залюбљенгъ срца, кодъ кога се она тѣме небы оправдала; она е већъ была спремила єдно дугачко писмо, кое бы Миланъ истина са очаяніемъ и сузама читао, али опеть бы е извинявао, и опеть бы она остала идеаль нѣговогъ поштованя и вѣчнѣ любви — ; а овако, сада да га остави, кадъ нема съ чиме ни свое ни нѣгово срце тѣшити и ублажити, учини іой се одвећъ свирѣпо. Она е была увѣрена о нѣговой ватреной любви, али нигда ніе осећала сву снагу свое любви, до тога часа, кадъ е морала отићи и може бити за свагда оставити га, нѣга, кои іошть у срећнимъ сновима будућность свогъ живота оснива. Мати примѣтила е борбу нѣну, она е загрли у своя наручя, и осети на своимъ прсима тежко ецанъ свое кћери, кою присуствие тога

озбыльногъ странца уздржи одъ свакій речій. — „Милка одважи се. — Све е бадава, я немогу гледати да моя кћи у сиротинѣ живи. — Прва обмана младости прошла бы брзо, твой бы животъ после горакъ быо. Ты морашъ мене слушати.“ — „Оћу!“ одговори Милка после дугогъ ецаня. — „али, да ми се обећашъ, да ме нигда одъ тебе одвоити нећешъ, да ми дозволишъ да непрестано до мое смрти кодъ тебе останемъ и да нигда ове прне альине несвлячимъ,“ Мати слегне раменима и ништа не одговори, она е подпуно осећала тугу и борбу свое кћери, али надала се да ће време све то преиначити моћи.

„Дакле Милка мы смо готови, мы морамо одма ићи. — А вы честный отче, кадъ видите Милана, подайте му ово мало портре Милкино, онъ е ню одъ смрти избавію, я ћу га се увекъ као каквогъ анѣла съ неба сећати, и кажите му — али немате му шта казати. Я ћу му може бити писати кои путъ али онъ неће нигда знати гди смо мы — . Онъ сестре нема, то мало портре, тай ликъ нева почитуе у место свое сестре“ — „И ово му писмо подайте господине,“ рекне Милка вадећи изъ недара єдно писмо — „то самъ писала кадъ самъ се надала да ћу отца іошть видити — и кажите му да су сва она чувства истинита, о којма самъ му у томъ писму писала —“ и са нѣжномъ оданосћу притисне свое гореће усне на руку странца, и покропи ій горкимъ сузама. — Нѣна млада душа осетила е сву теготу тога ужасногъ тренутка. Она е неизброено пута и као съ некимъ задовољствомъ любила ту одъ старости дрктећу руку, она е знала да ће сутра данъ може бити, на томъ истомъ месту стаяти Миланове устне.

„Оћу, оћу,“ рекне тронуть стараць — „ништа се небрините, све ћу му приповедити — Милка твоє ћу му сузе причати — я ћу га тѣшити.

После тога на два сата, тихо е цловіо еданъ чамецъ низъ Саву. У нѣму е была удовица Селанићка а поредъ нѣ ћутећи и замышљљна седила е нѣна кћи.

IV.

О свему томе Миланъ ніе ништа знао. Онъ е, као и свака друга младость, мислю да е за срећу овога свѣта довольно любити и бити любљенъ. Онъ е быо срећанъ ерь е о томе быо увѣренъ; и на томе слабомъ и непостояномъ темелю зидао е неизброине куле за свою

будућност. Найвећа брига была му е да се своимъ трудомъ и посломъ препоручи да до већегъ комада хлѣба дође, и тимъ осигуранъ, да пре и слободнѣ сме примити руку нѣгове Милке. Онъ е одъ ютра до мрака у суду свой посао радю, и едва е чекао недељу, да тай данъ у ономъ единомъ раю за нѣга, гдѣ нѣговъ анђелъ живи, проведе.

Миланъ седіо е спокойно у суду, у својој малој собици за асталомъ. — Предъ нѣмъ съ друге стране стаю е еданъ злочинацъ у најтежемъ гвожђу, кога е требало што пре изпитати. Пандуръ съ оружјемъ стаю е иза нѣговы леђа — изпытъ е већъ готово быо свршенъ.

„Имашъ іошть штогодъ казати — несрећниче?“ рекне Миланъ томе злочинцу прегледајући оно што е было написао. Кривацъ после некогъ преодмишляваня одговори: „Господине, реци овомъ пандуру некъ иде напољъ, да останемо сами, на љу ти іошть нешто казати.“ Съ почетка Миланъ се уплаши, бою се свомъ животу, да остане самъ са тимъ злочинцемъ, кои е увѣренъ да ће скоро чути смртну пресуду. Али кадъ онај остане постоянь у томе, да ће само у четири ока іошть нешто казати, узме онъ еданъ пиштоль одъ пандура, запне га и мете пред-а-се, а пандуру даде знаць да изађе изъ себе.

„Я видимъ вы се боите мене, небойте се я одъ васъ све изчекуемъ, вы сте моя последня надежда!“ рекне злочинацъ —

„Говори брзо, шта имашъ?“ рекне Миланъ узимајући свое перо. „Немойте узимати перо, немойте писати ово што љу вамъ казивати. — Господине, заиме божіе господине учините да утечемъ.“ Миланъ се осмене, и маши се за звонце да зове Пандура. — „Стойте, стойте“ повиче уплашенъ кривацъ. — „Неидите противу свое среће — желишь-ли да будешъ богатъ, желишь-ли да одъ едан-путъ имашъ више него што можешъ тако служећи за сто година стећи —!“

„Желимъ разбойниче,“ рекне Миланъ срдито — „али нежелимъ да слушаю твоє лажи.“ — „Господине, ако меты неслушашъ и непримишь се овога што љу ти приповедити, онда све е пропало, ерь я знамъ, збогъ овогъ што самъ у лютини човека убіо, быљу може быти сутра или преко сутра на точку — на онда, онолико богатство остає закопано, остає да пропадне: а мы бы обоица могли быти срећни и богати люди. Слушай и немой мислити да те лажемъ, него мисли како ћешъ учинити да утечемъ. Кадъ самъ быо у войсци у карловачкимъ шанцевима, чуемъ я да еданъ съ великимъ некимъ новцима полази у Земунъ — мой другаръ кои ми то каже, позове ме да га дочекамо. Я одма пристанемъ, и мы оставимо пољу шанцацъ, и два дана останемо на Банстолю чекајући онога комесара шта-ли е было, кога е мой другаръ познавао. — Трећій данъ изъ ютра видимо една кола гдѣ узбрдо полако иду. — „То е?“ рекне ми онај другаръ и одма пряскочимо ближе у шанцацъ кои е поредъ пута быо и запнемо наше пушке. — Кадъ кола дољу близу, изтрчимъ и уватимъ конъ, а мой другаръ ускочи у кола. Но онај у колима, како види шта е, одапре се бранити и после краткогъ комешаня прободє могъ другара, кои мртавъ съ кола падне, на то я изпредъ коня опалимъ изъ

пушке и нѣга на место убіемъ. Кочіяшъ дръгао е као пруть, и викао е непрестано: немойте мене я самъ сиромѣ.“ Я одма уземъ изъ кола едно мало кожно сандуче, и у итнѣи скинемъ му іоште и еданъ златанъ прстенъ съ руке — и одма оставимъ путь и почнемъ бегати у винограде — али кадъ се осврнемъ видимъ на путу оружане люде, коима е кочіяшъ показивао страну на кою самъ утекао — шта ми е друго остало него одма сакрити гдѣ-годъ тай сандучићъ и гледати само да животь избавимъ. — Тако самъ и учиніо, и пребегао самъ овамо срећно — и чекаюћи прилику да одемъ и да тай сандучићъ уземъ, ево гдѣ западо гвожђа, изъ кои љу управо на точакъ. — За то господине за име божіе учини да утечемъ, свега онога нека е ваша половина, — обећайте ми се, па љу вамъ казати и место и камень подъ кои самъ метуо; ево прстенъ, узмите, гледайте, немойте мислити да васъ лажемъ.“ И при тимъ речма извади изъ недара еданъ малыи златанъ прстенъ и мете на асталъ предъ Милана.

„Премда ти ништа то неверуемъ, я премда изъ свега тога видимъ да си радъ да ме увучешъ у твоє злочинства, и да утечешъ; опетъ љу по мојој дужности цело то твоє казиванъ записати“ рекне Миланъ пробајући прстенъ на свой прстъ, кои прстенъ мислю е да придода актама, кадъ се буде пресуда изрицала. —

„Нипошто нечините то! — о ако бога знашь господине — учини да утечемъ, молимъ те као што небы за мой животь молю. —“ Пандуръ уље у собу и злочинацъ уљути.

„Господине, тражи васъ еданъ старъ свештеникъ“ рекне Пандуръ. — „Знамъ ко е, садъ љу изаћи“ рекне Миланъ, но у истый ма уље и самъ онај Свештеникъ.

(продужєнь слѣдує).

ЛАДНА ИЛИЦА.*)

Черте изъ рускога друштвеногъ живота

(Продужєнь изъ „Србски Новина“ бр. 186.)

Удовица, — пошто изгуби барона, слѣдственности ради мораше опетъ гледати примаћи се већма Долотову. Али се овај свима нѣзинимъ поугріянимъ любезностима, свему прелечатаномъ уздисаню и осмѣйкиваню нѣзиномъ одупре учтивости, коя е доиста тако поражаваше, да она већъ сасвимъ избіе изъ главе да ће моћи умекшати нѣгово тврдо срце, коє немари ни за тако ясне знаке. Зато она омрзне на Василієвића іошъ већма него на барона.

Али суљено време, у коє се удовица по рачуну Клечевлѣвомъ свакояко мораше удати, примицаше се све ближе, а и сама удовица као да доиста біяше тврдо наумна невратити се у Петербургъ да зимує а да нема му-

*) По жельи многи чытателя „Србски Новина“ саобштава г. Милошъ Поповићъ свршетакъ ове руске новеле своимъ старымъ пренумерантима, средствомъ овога листа. Кою услугу радо чинєћи обадвєма странама, оставляю нашъ листъ отворєнь извештеню перу г. Поповића и молимо га да овај листъ своимъ прилозиа и у будуће подпомаже.

жа. Она шта выше купи себи у талијанској опери и особито мѣсто.

Неимајући пакъ ни барона ни Долотова, удовица се, као што се могаше јошъ напредъ видети, наново окресте Клечеву. Онъ бјаше скоро 10 година млађи одъ ње, а имањ му бјаше незнатно, а маленъ и приходъ, ербо му стихови бјашу може бити и велика забава, али му свакојко недоносише новаца. Но пошто небјаше выше њи, те да се може пробирати кои се хоће, то Гончевска стане ватрено и озбиљно погледати опетъ на Клечева и наочигледъ смѣрати на сладку срећу: која се има кадъ двоје едно друго любе у любви, која е у выше прилика освѣдочена и прочишћена.

Залюбљеный пѣсникъ на то се јошъ већма занео, а Долотовъ яко узнемири, ербо му се пѣсникъ у последнѣ време быо омилио, па онъ садъ гледаше употребити свашта, само да га спасе. Говорити залюбљеноме Клечеву у очи, да удовица само зато за њѣга полази, што неможе да добіе никога другога, было бы узалудъ; та залюбљени су обично и глуви и слѣпи.

Зато Долотовъ смисли учинити се као да е опетъ залюбљенъ у Гончевску; али она е была паметна и смотрена, па одмахъ е спазила да се онъ само претвара, текъ да Клечеву отвори очи. Зато и немогаху успѣти први њѣгови уводни покушаи у томе погледу. Пѣсникъ се међутимъ како кои данъ све већма даваше у своју любовь тако, да га нико немогаше изъ њѣ извући. Читавы 8 дана еднако мишляше Долотовъ само о томе, како ће спасти Клечева, коме већ немогаше люди помоћи, него јошъ само природа ако му помогне. Кадъ се Долотовъ едно вече кувао, а онъ подвижне као Архимедъ: „Домислио самъ се шта ћу и како ћу“, па скочи изъ воде и обуче се и бржеболѣ отиде къ удовици. Она га смѣшећи се а подсмѣвајући му се дочека и запыта каквоме срећномъ случаю има захвалити на њѣговой посѣти. Пѣсника кодъ њѣ ние было, она е съ њимъ была уговорила да до вече иду шетати се забаве ради.

Долотовъ одговори да е дошао управо као одасланникъ друштва Лопухинскогъ, да макаръ и полузванично чуе да ли е она наумила вѣнчати се са Клечевимъ у Лопухинку, кое бы свыма лопухинчанима одвећ мило было. А она, мало промисливши се, одговори да ће то зависити одъ прилика.

„И одъ вољѣ онога, кои Вамъ буде супругъ“ — дода Долотовъ безазлено. —

„Мислите ли вы да бы нужна у томе была и воля супруга?“ запыта удовица подсмѣвајући се.

„Како не?“ одговори Долотовъ. „Та вальда се онъ неће хѣти вѣнчати съ Вама овдѣ, гдѣ се тако невольнѣно о њѣму коешта разноси.“

„Шта се разноси? Вальда башъ некажу да я силомъ полазимъ за њѣга, а немаримъ за њѣга нимало?“

„А, то нико некаже, него јошъ свакиј каже да га вы искрено любите, али да онъ Васъ нелюби, него Васъ узима само зато, што се нада поредъ Васъ обогатити се, тако баръ кажу люди.“

Удовица га погледи зачуђено. Такво штогодъ небы іой никадъ пало на умъ. Како то може бити да е когодъ, па и то јошъ Клечевъ, управо нелюби, него е узима само по рачуну? То помисливши, презрително слегне она раменима. Долотовъ као искрено настави далъ: „А вы се чудите тако особитомъ измивљеню, тако лажливомъ опаданю? Али и шта зна человекъ, кадъ се неможе свему свѣту намесити колача. Сва Лопухинка каже као да е еданъ само человекъ, да е Клечевъ и сиромашни и нижи и чиномъ и полагаемъ него вы, па се нада да ће, у зевши Васъ, добити поредъ Васъ у свѣту само одликованя и умѣшати се међу велике люди, те зато одъ выше година претвара се као да е у Васъ залюбљенъ, спокойно чекајући и увѣкъ скланяјући се на страну, чимъ кога одважнѣеъ удостоите свога погледа. Вы ћете ми дати за право, да Лопухинка мора имати нешто и право, што тако сумня.“

„Та заръ су башъ сви у Вашой Лопухинки изгубили паметь?“ викне Гончевска разгнѣвивши се. „Клечевъ заръ да ние у мене залюбљенъ, него се само учинио као да ме любви? Е ли паметно такво штогодъ и мисляти?“

„Кадъ бы се опаданъ управляло по законима здравога разума, онда се оно небы ни звало „опаданъ“, већ „истина“ — примѣти Долотовъ озбиљно.

„То е доиста гадна лажь!“ рече удовица лютито. „Такво штогодъ лудо мисляти! Я ћу Васъ увѣрити.“ . . .

„Чимъ бы могли увѣрити да Васъ Клечевъ искрено любви?“ пресече іой Долотовъ рѣчь спокойно.

„Чимъ? . . . Свачимъ на свѣту! Њѣгово облетанъ око мене пуны петъ година, њѣгове пѣсме, уздисанъ, вѣрность, стрпльвость“ . . .

„То е све могло бити само претваранъ, кое га е споро али поуздано довело до цѣли“ — пресече іой Долотовъ рѣчь. „Я самъ и самъ све то, што сте вы сада навели, скоро свыма Лопухинчанима говоріо кадъ су одутросъ были на великомъ извору. Я самъ гледао доказати їмъ да е Клечевалво облетанъ око Васъ, њѣгово постоянство, послушность и стихови њѣгови, и еданпутъ рећи све, што сте ми вы садъ казали, знакъ да Васъ онъ доиста любви. Па знате ли шта ми е на то одговоріо дебелый Охватовъ, што виче на Лопухинку? Одговоріо ми е: „Ала ми е и то тешко, покоранъ бити и уздисати, кадъ се има изгледъ, на таи начинъ добити женску са 800 мужика!“ — А дугачкій Хунгерснотъ, што се еднако тужи на свой варльвивый апетитъ, додао е къ томе: „Та да, кадъ онъ изъ любви спрамъ њѣ небы два-три дана ништа ео, можда бы тимъ болѣ доказао да е искрено любви.“

„Како да ние! вы мислите да быхъ я пустила Клечева да умре и одъ глади, само да увѣримъ Лопухинчане да ме любви?“ рече удовица незадовольно.

„Та то небы льно было. . . . Осимъ тога опъ е научіо ести тако мало, да му небы тешко было башъ и постити три дана. Тако рече и бѣлоглавый Кашаринъ, а егуцавый Левушекъ додао е къ томе јошъ ово: Друго бы было, кадъ бы се онъ изъ любви спрамъ њѣ само е

данпутъ купао у ладной води. Вы знате да онъ неможе трпяти овдашню воду, нити се онъ, боѣни се ладноѣе, до сада јошъ купао и еданпутъ.“

Долотовъ поћути, исподъ очію погледајући удовицу. Она се донекле замисли, па онда рече одважно: „Вы можете Вашимъ Лопухинчанима само толико казати, да ћемо се ја и Клечевъ око половине Августа вѣнчати.“

(Далѣ слѣдуе)

М Р В И Ц Е.

Директоръ театра едногъ дође у страню место и изъ пристойности оде да посѣти и да се упозна са колегомъ своимъ, директоромъ тамошнѣгъ театра. Дочекъ е бшо любезанъ а разговоръ јоштъ любезнии. Само ова любезность ние дуго траяла. Текъ што су се они съ najveћомъ вольомъ и ватромъ у разговоръ, наравно о тетралнимъ предметима, упустили, и еданъ другога речи као евангеліе у се примао, али грданъ некій и неуглаћенъ керъ почне часъ по часъ измеђъ нѣи урликати. Коликко е урликанъ ово и за госта и за домаћина мучно и досадно было, инакъ су обоица съ najveћомъ трпеливостћу неотесаногъ кера тога, за недати еданъ другоме ни издалека повода къ увреди, у дружини своіой трпили. Напоследку гостъ, немогући већъ дуже рапавъ гласъ сваку границу слободе и учтивости прекорачившегъ кера сносити, узме шеширъ свой и опрости се съ домаћиномъ. Домаћинъ најлюбезниѣ замоли госта да га опеть и то скоріе посѣти, а да бы време, у повольномъ разговорѣ пріятно провести могли, да буде добаръ па да му дође безъ — кера. Дакле е домаћинъ керу безобразлукъ допуштао зато, што га е за собственость госта, коме ни за длаку неугодность нанети ние хтео, сматрао; а то е исто съ противне стране и за госта важило. Овај е у керу любимче газдино гледао. Увидивши дакле обоица међусобно варанъ, отворе врата и рундова тога, кога ни еданъ ни другій примѣтили нису, кадъ се унутра увукао, напољ испрате, а нѣи двоица текъ садъ изнова пріятельскій разговоръ поведу.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Све што се далѣ о Карсу до сада дознати могло то е: Да су обаѣени изъ Карса были најпре послали посланика ген. Муравіеву, съ твмъ, да имъ дозволи да съ оружјемъ и са свимъ што могу понети изађу изъ града, на то предложениѣ рускій генералъ непрестане, онда остану јошъ 24. сата у граду саветуюћи се шта имаю предузети, за то време нису ништа имали да еду. Најпосле поглавари сложе се да ударе и тако да се протуку: Тако и учине, но Руси иј дочекаю: и после краткогъ али жестокогъ боя, изнесу бео барякъ и предаду се Русина. Манастирскій бегунацъ Кмети, заповедникъ Карса, при томе бою срећно е утекао.

„Фред. блатъ“, пише: да е падениѣ Карса одвећъ якъ ударъ за Енглезе, и тyme долази нѣюва трговина са Персіомъ у највећу опасность. Збогъ паденија Карса и войска Омеръ-паше

стои сада у опасномъ положенію, многи дописатели пакъ мисли да ће сада Омеръ-паша управо на Тифлисъ ићи.

Изненада поремећенъ будући у току свои матеріјални одношай, умолявамъ свакога, кои бы имао одъ мене потраживати ма какво новчано плаћанъ, да бы доброту имао стрпяти се до конца Марта мѣсеца 1856. До тога ћу времена своерачуве расправити, па свакога повѣрителя свогъ најпоштеніимъ начиномъ намирити. Скупа и молимъ, да свакій, кои мени има ма шта плаћати, было изъ пређашнѣи времена или изъ најновиѣгъ доба, нечекајући никакве друге опомене или и нарочитогъ поискаванія, постара се новце ни најдалѣ до конца Январу ид. год. послати. По истеченію овогъ времена принуженъ ћу быти тражити наплату преко дотичне власти.

У Београду 7. Декембера 1855.

Милошъ Поповићъ

досадашній Учредникъ и Издаватель Србски Правителствены Новина, Редовный Членъ Друштва Србске Словесности, и Притяжатель ц. кр. аустрійске велике Медалъ за науку и умѣтности.

О Г Л А С И.

Одъ стране учредничества Шумадинке извѣштаваю се сви гг. пренумеранти, да ће сѣдмилістъ одъ нове године излазити као и до садъ двапутъ а кадкадъ и трипутъ на неделю, и ако се одржи саданій брой уписника, доносиће често прилоге у литографисанымъ образима.

Цена спушћена е за идућу годину на еданъ цванцикъ месечно; а 12 цванц. за целу годину, за ц. кр. Аустр. државу остае досадашняя цена одъ 10. фор. и 58. кр. ср. за годину, и може се само на ц. кр. пошти уписати.

Гг. Пренумеранти изъ обружны места умоляваю се да предплату свою на онолико времена, на колико желе овай листъ имати, преко поште на Учредничество најдалѣ до нове године пошало; ерь на другій начинъ ние могуће окружна места шилати.

Учредничество обећава се одъ нове године такве предмете у свой листъ ставляти, да ће читатели быти подпуно задовольни.

На зактеванъ многи трговаца одъ нове године ставляћемо по еданпутъ у овай листъ точно а укратко све судейске огласе съ точнымъ означениѣмъ имена масе, суда при комъ е и дана рочишта; кое ће се свагда изъ првый званичный Новина вадити.

Г. Бренфо кои показуе одъ ставлене масе начинѣне најлепше ствари, и кои седи у зданию кодъ Ђлена, објавлюе да само до Понедельника остае овде.